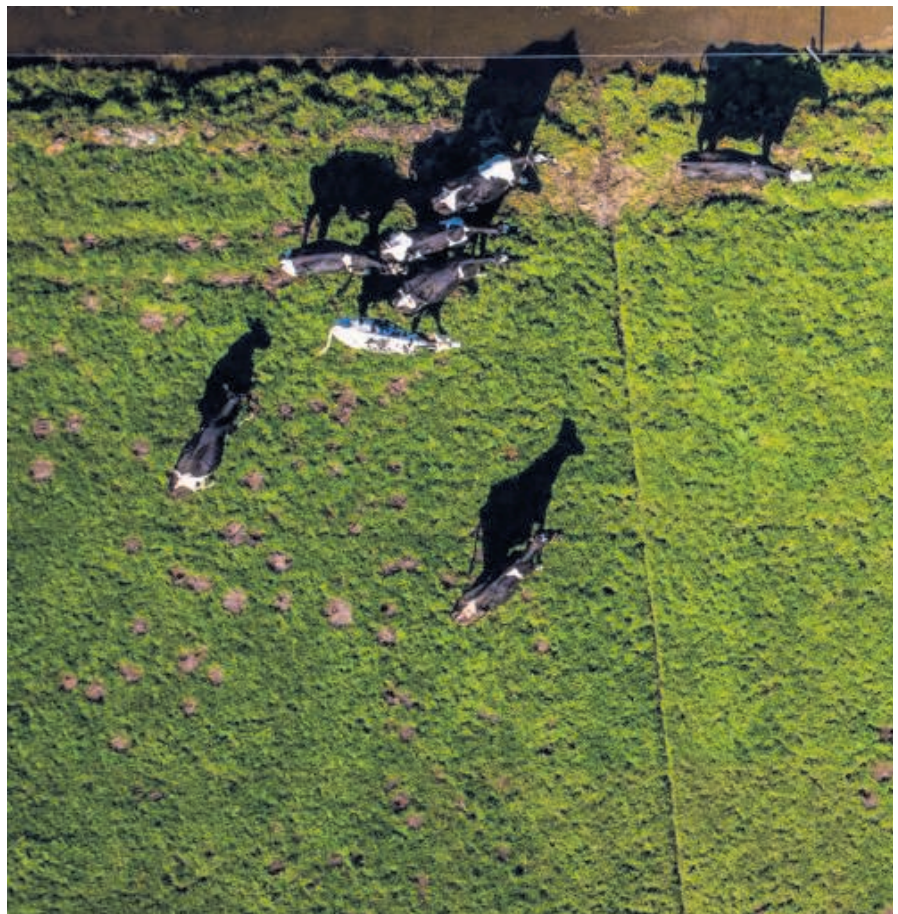

Stikstofuitstoot

Koeien in Gelderswoude: niet alleen de uitstoot van de stal telt mee, maar ook die in het weiland.

Zitten duizenden boeren

Ruim een kwart van de stikstofuitstoot bij de melkveehouders wordt veroorzaakt door het uitrijden van mest en het beweiden van koeien. Dat is geen klein bier. Tegenstrijdige wetgeving over een natuurvergunning hiervoor leidt tot slepende juridische procedures. De boeren voelen zich de klos.

Door **Yvonne Hofs**

Erik Kamphuis, melkveehouder te Hardenberg, begrijpt er deze maandag helemaal niets van. Hij heeft zich altijd aan de regels gehouden en toch zit hij nu weer bij de rechter. Samen met boer Grolleman uit Heeten, boerin Pelleboer uit Mastenbroek en vertegenwoordigers van melkveehouderij Kippers uit Witharen. Botte pech voor hen, want de milieuorganisatie Mobilisation for the Environment (MOB) heeft hun boerenbedrijven er willekeurig uitgepikt als voorbeeldcases in een marathonproces tegen de provincie Overijssel.

Het megaproces draait om stikstof. Het gaat over het ontbreken van natuurvergunningen bij zo'n dertig Overijsselse veehouderijen. Zes zittingsdagen heeft de rechtbank in Zwolle voor de zaak uitgetrokken. En dit is nog maar het topje van de ijsberg: de juristen van MOB hebben in het hele land tientallen rechtszaken lopen om overheden (meestal provincies) te dwingen tot adequate natuurbescherming. De meeste grijpen terug op een baanbrekend arrest uit mei 2019 van de hoogste bestuursrechter, de Raad van State. Die uitspraak ver-

plicht overheden de schadelijke stikstofneerslag in Nederlandse natuurgebieden aantoonbaar te verminderen, voordat provincies en gemeenten nieuwe economische activiteiten die stikstof uitstoten mogen toestaan.

De overheid leeft het stikstofarrest slecht na, vindt de milieuorganisatie. Bijna drie jaar na het arrest heeft het kabinet amper concrete maatregelen genomen die de stikstofuitstoot werkelijk verminderen. Sterker, het Rijk, provincies en gemeenten zoeken juist overal de wettelijke grenzen op om maar zo veel mogelijk te kunnen bouwen en stikstof-producerende bedrijven, waaronder biomassacentrales en veehouderijen, te kunnen ontzien. Een groot deel van de stikstofrechtzaken die MOB heeft aangespannen,

gaat over het gedogen van illegale – want niet-vergunde – uitbreidingen van veehouderijen, de omstreken handel in 'stikstofuitstootrechten' en de kwestieuze effectiviteit van technische hulpmiddelen die de emissies van veestallen moeten verlagen.

Tweede stikstofuitspraak

De rechtszaak in Zwolle die Kamphuis en de andere veehouders bijwonen, gaat echter over iets anders. De Raad van State deed in mei 2019 namelijk nog een tweede stikstofuitspraak. Dat arrest, dat een beetje is ondergesneeuwd, bepaalt dat melkveehouderijen een natuurvergunning moeten hebben voor het uitrijden van drijfmest over hun land en voor het beweiden van hun koeien.

Bij het bemesten en beweiden van landbouwpercelen komt stikstof vrij en die emissies moeten integraal worden meegewogen bij het beoordelen van vergunningaanvragen door veehouderijen, aldus de Raad van State. Het gaat niet om klein bier: beweiden en (vooral) bemesten veroorzaken ongeveer 25 tot 30 procent van de totale stikstofemissies van de melkveehouderij. Het effect van die emissies op na-

De overheid leeft het stikstofarrest slecht na, vindt milieuorganisatie MOB